

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคนไทย

สรุปข้อเท็จจริง

๑. คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง

๑.๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการเลือกตั้งพรรคการเมือง ชื่อ พรรคคนไทย ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๑๕/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ พรรคคนไทย จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมากกว่าเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา

๑.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคคนไทย จัดทำรายงานดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้ประชาชนทราบ

๑.๓ เมื่อเลยกำหนดเวลาที่พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏว่าพรรคคนไทย ไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบ แต่ได้แจ้งให้ทราบเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔

๑.๔ พรรคคนไทย ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีหนังสือที่ ลต. ๐๐๐๔/๗๒๑ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคนไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. กระบวนพิจารณาที่ผ่านมา

คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๔ มีคำสั่งให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและส่งสำเนาคำร้องเพื่อให้พรรคถิ่นไทยยื่นคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน

๓. คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง

พรรคถิ่นไทย ผู้ถูกร้อง มีหนังสือที่ ถท ๒๕๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ เพื่อส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความว่า

๓.๑ พรรคถิ่นไทยก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓ ขณะนี้ยังไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง แต่มีการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ มีการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ จำนวน ๒๒๕ คน

๓.๒ พรรคถิ่นไทยได้จัดส่งรายงานการดำเนินกิจการทางการเมืองและเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนรายงานกิจการอื่น ๆ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จำนวน ๑๐ ครั้ง

๓.๓ พรรคถิ่นไทยได้ดำเนินกิจการทางการเมืองมาโดยต่อเนื่อง โดยส่งรายงานการดำเนินกิจการตามความเป็นจริง และมีความเข้าใจโดยสุจริตว่า เอกสารรายงานกิจการของพรรคที่ได้ดำเนินการไปในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ และส่งให้ผู้ร้องภายในสิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ นั้น ถูกต้องและมีรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๕ แล้ว ซึ่งผู้ร้องก็ได้รับเอกสารไว้โดยไม่มีการทักท้วงแต่อย่างใดภายหลังเมื่อทราบว่า รายงานการดำเนินกิจการตามมาตรา ๓๕ ยังไม่สมบูรณ์ จึงได้เรียบเรียงใหม่ตามแบบ ส่งให้ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

๓.๔ เมื่อผู้ร้องได้รับเอกสารตามข้อ ๓.๓ แล้ว มิได้ทักท้วง และมีได้ใช้อำนาจเรียกให้ผู้ถูกร้องแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องตามมาตรา ๗ ผู้ถูกร้องจึงเข้าใจโดยสุจริตว่า ได้ส่งรายงานครบถ้วนตามมาตรา ๓๕ เพราะรายงานดังกล่าวประกอบด้วยรายการที่กำหนดไว้ในแบบดำเนินกิจการที่เป็นสาระสำคัญแล้ว เมื่อผู้ร้องมิได้ทักท้วง แสดงว่า ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาที่จะฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงการส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคแต่อย่างใด และหากผู้ร้องเห็นว่า รายงานการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้องยังไม่สมบูรณ์ ก็ควรให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑

๓.๕ เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน เพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุบพรรคซึ่งตามกฎหมายพรรคการเมืองบัญญัติให้พรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคภายในเดือนมีนาคมของทุกปี นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงต้องทราบว่า พรรคการเมืองใดส่งหรือไม่ส่งรายงานภายในวันที่ ๑ เมษายน และต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในวันที่ ๑๕ เมษายน การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ คำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะขาดอายุความในการดำเนินคดี

๓.๖ พรรคถิ่นไทยเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอยุบพรรคถิ่นไทย โดยผู้ถูกร้องคือ นายพิจิตต รัตตกุล จึงเป็นการยื่นคำร้องผิดตัว ไม่สามารถขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำร้องดังกล่าวได้

๓.๗ ผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๓.๗.๑ ผู้ถูกร้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๗ มาตรา ๓๕ ครบถ้วนแล้ว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง

๓.๗.๒ ขอให้วินิจฉัยว่า คำร้องของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ขาดอายุความในการดำเนินคดี

๓.๗.๓ ขอให้วินิจฉัยว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะยื่นคำร้องผิดตัวบุคคล

๔. ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกเพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

มาตรา ๓๕ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อ นายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้อง ของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียน ประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

๕. ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณา

เพื่อรับฟังคำแถลงของกลุ่มกรณีและดำเนินการสืบพยานตามความจำเป็นแห่งคดี ในวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยกลุ่มกรณีได้เบิกความซึ่งมีสาระสำคัญเช่นเดียวกับคำร้องและคำชี้แจง ทั้งนี้ ฝ่ายผู้ร้องได้ยื่นพยานเอกสาร รวม ๗ ฉบับ (เอกสารหมาย จ. ๑ ถึง จ. ๗) ฝ่ายผู้ถูกร้องได้ยื่นพยานเอกสาร รวม ๓๒ ฉบับ (เอกสารหมาย ล. ๑ ถึง ล. ๓๒)

๕.๑ ผู้ร้องยื่นคำแถลงปิดคดีสรุปได้ว่า

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ การรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมามีความว่า รายงานการดำเนินกิจการระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยมี ระยะเวลาการจัดทำรายงานเริ่มต้นหลังปีปฏิทินที่ผ่านมา คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๔ ถึง วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ ส่วนวิธีการจัดทำรายงานให้เป็นไปตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินกิจการพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดย นายทะเบียนต้องนำรายงานดังกล่าว ประกาศให้สาธารณชนทราบ ว่า ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา พรรคการเมืองแต่ละพรรคได้ดำเนินกิจการอะไร สาระสำคัญของรายงานดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับเนื้อหา ที่เป็นไปตามที่กำหนดในแบบ ท.พ. ๘ ดังนั้น กำหนดเวลาที่พรรคการเมืองต้องรายงานกิจการในรอบปี ปฏิทินที่ผ่านมา คือ ภายในเดือนมีนาคมของปีปฏิทินถัดไป

สำหรับเอกสารหมายเลข ๑ ถึง ๘ ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นการรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ตามมาตรา ๓๕ นั้น ผู้ร้องได้ชี้แจงกรณีดังกล่าวว่า

เอกสารหมายเลข ๑ เรื่องการจัดตั้งพรรคถิ่นไทย เป็นเอกสารประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๓

เอกสารหมายเลข ๒ เรื่องการประชุมกรรมการบริหารพรรค เป็นเอกสารประกอบเพื่อขอให้นายทะเบียนพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคที่ต้องดำเนินกิจการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๓๓

เอกสารหมายเลข ๓ เรื่องโครงการขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุน เป็นการจัดทำโครงการและแผนงานในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดตามมาตรา ๕๘

เอกสารหมายเลข ๔ ๕ และ ๖ เป็นเอกสารประกอบการขอจัดตั้งสาขาพรรคซึ่งหัวหน้าพรรคถิ่นไทยต้องแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันจัดตั้งสาขาตามมาตรา ๓๐

เอกสารหมายเลข ๗ เรื่องการส่งข้อมูลจำนวนสมาชิกเป็นการรายงานจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาตามมาตรา ๓๔

เอกสารหมายเลข ๘ เรื่องการรายงานเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคตามมาตรา ๓๓

เอกสารหมายเลข ๙ เป็นการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาตามความหมายและองค์ประกอบของความในมาตรา ๓๕ แต่ผู้ถูกร้องได้ยื่นเอกสารตามแบบ ท.พ. ๘ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเคยแจ้งเตือนพรรคถิ่นไทยในคราวประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ อาคารชินวัตร ๓ กรุงเทพมหานคร โดยมีนายประเสริฐ ลิมประเสริฐ ผู้อำนวยการพรรค นายคมชาญ หทัยลักษณ์ และนายกิติภณ พงศ์พิทยา ผู้ช่วยผู้อำนวยการพรรคถิ่นไทยเข้าร่วมประชุมดังกล่าว ข้อแจ้งเตือนปรากฏตามสำเนารายงานการประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ วันศุกร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔ และต่อมาได้มีการรับรองรายงานการประชุมดังกล่าว เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ โดยพรรคถิ่นไทยเป็นเจ้าภาพในการประชุมการที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่แจ้งเตือนให้แก่ผู้ถูกร้องทราบ จึงฟังไม่ขึ้น

ผู้ถูกร้องยื่นแบบรายงานการดำเนินงานของพรรคถิ่นไทยต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ตามแบบ ท.พ. ๘ เมื่อล่วงเลยเวลาเดือนมีนาคม ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจที่จะอ้างเอาประโยชน์ใดๆ จากความไม่ถูกต้อง เช่นนี้ได้อีก แต่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองที่ได้รับไว้ นั้น เพื่อประมวลนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖ วรรคสอง เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาดำเนินการกับทุกพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การที่เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรับเรื่องดังกล่าวไว้ จึงไม่ใช่เป็นการรับเรื่องในฐานะผู้มีอำนาจทำการแทนนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงถือว่าวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคล ภายนอก ดังนั้น คำร้องขอให้ยุบพรรคถิ่นไทยที่นายทะเบียนพรรคการเมืองระบุชื่อนายพิจิตต รัตตกุล หัวหน้าพรรคถิ่นไทย ผู้ถูกร้องนั้น ย่อมมีความหมายเป็นที่ชัดเจนว่า ร้องนายพิจิตต รัตตกุล ในฐานะเป็นหัวหน้าพรรคถิ่นไทย ซึ่งเป็นไปตามความในมาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำรายงานการดำเนินงานของพรรคถิ่นไทยและแจ้งให้นายทะเบียนทราบ จึงเป็นไปโดยถูกต้อง ตามกฎหมายไม่ทำให้ผู้ถูกร้องหลงต่อสู้อย่างใด

๕.๒ พรรคถิ่นไทย โดยนายพิจิตต รัตตกุล หัวหน้าพรรคถิ่นไทย ผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงขอปิดคดี สรุปได้ว่า

ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างต่อเนื่องและได้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ภายใต้คำแนะนำของผู้ร้องอย่างเคร่งครัดรวมทั้งให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและได้รายงานกิจการต่างๆ รวม ๘ ครั้ง ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ตามที่กฎหมายกำหนด ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ล. ๑ ถึง ล. ๘ ซึ่งผู้ร้องได้รับไว้ และได้ตอบรับเอกสารดังกล่าวแล้ว โดยมีสาระสำคัญถูกต้องตามความเป็นจริงตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ เมื่อผู้ร้องมิได้ทักท้วง จึงทำให้ผู้ถูกร้องเข้าใจโดยสุจริตว่า ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดแล้ว

เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ร้องว่า เอกสารของพรรคตามหมายเลข ล. ๑ ถึง ล. ๘

ที่ได้ยื่นภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ นั้น ยังไม่เรียบร้อยขอให้ดำเนินการให้เรียบร้อย ผู้ถูกร้อง จึงตรวจสอบเอกสารที่ยื่นไปแล้วพบว่า เอกสารดังกล่าวมีสาระสำคัญครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ไม่ได้แยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน จึงได้นำสาระสำคัญจากเอกสารตามหมาย ล. ๑ ถึง ล. ๘ เรียบเรียง เสียใหม่ให้ครบถ้วนเป็นหมวดหมู่แล้วส่งมอบให้กับผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยผู้ร้อง ได้รับไว้ถูกต้องแล้ว อีกทั้งรับว่า เป็นเอกสารรายงานการดำเนินกิจการของพรรคตามที่กฎหมายกำหนด ปรากฏตามเอกสารหมาย ล. ๘

การยื่นคำร้องของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคของผู้ถูกร้องล่วงเลยเกิน ระยะเวลา ๑๕ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง และเป็นการยื่นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยความเป็นจริง ในทางปฏิบัติผู้ร้องยอมรับว่าทราบทุกประการแล้วว่า ความได้ปรากฏต่อผู้ร้องว่า มีการจัดส่งหรือไม่ได้จัดส่ง รายงานการดำเนินกิจการของผู้ถูกร้อง ตามเอกสารหมาย ล. ๑๕ โดยครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ การที่ผู้ร้องอ้างว่าความเพิ่งปรากฏแก่ผู้ร้องในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และผู้ร้องใช้อำนาจตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดย ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงยังอยู่ในระยะเวลา ๑๕ วัน ตามที่ กฎหมายกำหนดนั้นผู้ถูกร้องเห็นว่าฟังไม่ขึ้น

การยื่นคำร้องของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคของผู้ถูกร้องนั้น เป็นคำร้อง ที่ขัดต่อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ วรรคสอง เพราะเป็นคำร้องที่ร้องผิดตัวบุคคล ซึ่งในคำร้องดังกล่าว ช่อกุ่ความระหว่าง นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ผู้ร้อง กับ นายพิจิตต รัตตกุล ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นคู่ความในคดีโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนจดทะเบียน การจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล พรรคถิ่นไทยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ ดังนั้น พรรคถิ่นไทยจึงเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง ให้หัวหน้าพรรค การเมืองเป็นเพียงผู้แทนของพรรคการเมืองเท่านั้น คำร้องของผู้ร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรค ผู้ถูกร้อง ตามคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ นั้น เป็นคำร้องกล่าวหาผิดตัวบุคคลอันเป็น องค์ประกอบในข้อสาระสำคัญจึงเป็นคำร้องที่ขัดต่อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ วรรคสอง

๖. ประเด็นการพิจารณา

จากคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง คำชี้แจงของพรรคถิ่นไทย ผู้ถูกร้อง การฟังคำร้องต่างๆ จากการศึกษาที่ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเพื่อรับคำแถลงของคู่กรณีและ ดำเนินการสืบพยานความจำเป็นแห่งคดี เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ แล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น คือ

๖.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏ ต่อนายทะเบียน..” ผู้ถูกร้องอ้างว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเลยเวลาที่กำหนด ผู้ร้องยืนยันว่า ยื่นคำร้องภายในเวลาที่กำหนด

๖.๒ การยื่นคำร้องของนายทะเบียนต่อศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วย กฎหมายเพราะยื่นคำร้องผิดตัว

๖.๓ พรรคถิ่นไทย มีเหตุต้องยุบพรรคเนื่องจากไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๓๕ หรือไม่

๗. ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

๗.๑ ประเด็นที่พิจารณาในเบื้องต้น คือ นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในเวลา ๑๕ วัน หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การสั่งการหรือการรับทราบขององค์กรต่างๆ จะถึงข้อยุติลงเมื่อ ผู้เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดขององค์กรนั้นทราบและสั่งการลงไป การที่เรื่องราวต่างๆ ผ่านเข้ามาสู่วงการ ของหน่วยงานนั้น จะผ่านความเห็นจากเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ที่ต้องแสดงความเห็นตามลำดับขั้นตอน ของความรับผิดชอบจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบน บางเรื่องมีความเห็นแตกต่างกัน ความก็จะปรากฏ ในเอกสารนั้นๆ บางเรื่องต้องผ่านอนุกรรมการหรือกรรมการ จนถึงผู้มีอำนาจสูงสุดขององค์กรนั้น สั่งการประการใด เรื่องจะยุติลง ณ จุดนั้น

ในองค์กรที่เป็นสำนักงานทะเบียนพรรคการเมืองก็เช่นเดียวกัน มีเจ้าหน้าที่หลายระดับ จนถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง อันเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด เรื่องที่นำเสนอให้สั่งการต้องผ่าน เจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ จนถึงผู้มีอำนาจสูงสุดสั่งการ จึงถือว่าความได้ปรากฏแก่นายทะเบียนแล้ว

ข้อเท็จจริงของพรรคถิ่นไทยฟังได้ว่า พรรคถิ่นไทยยื่นรายงานการดำเนินการของพรรค เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและลงลายมือชื่อในคำร้อง ยื่นต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ คำร้องของผู้ร้องอยู่ในเงื่อนไขเวลาสิบห้าวัน จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๗.๒ กรณีผู้ถูกร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะยื่นคำร้องผิดตัวบุคคลนั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก..” มาตรา ๓๕ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมทุกปี เพราะฉะนั้น คำร้องที่ระบุชื่อนายพิจิตต์ รัตตกุล หัวหน้าพรรคถิ่นไทย จึงชอบแล้ว

๗.๓ ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ พรรคถิ่นไทย มีเหตุต้องยุบเพราะไม่ปฏิบัติตาม มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี.....พรรคถิ่นไทยอ้างว่าได้ส่งรายงานการดำเนินการของพรรคตามเอกสาร หมายเลข ๑ ถึง ๘ และอ้างว่า เมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าไม่เรียบร้อย ก็ได้จัดแก้ไขหมวดหมู่เสียใหม่ แล้วยื่นอีก เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า เอกสาร ล. ๑ ถึง ล. ๘ เป็นเรื่องที่พรรคต้องรายงานต่อนายทะเบียนตามมาตราต่างๆ อยู่แล้ว ไม่ใช่เป็นการรายงานตามมาตรา ๓๕ การรายงานตามมาตรา ๓๕ ต้องเป็นไปตามที่นายทะเบียนกำหนด และที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด คือ แบบ ท.พ. ๘

แบบใน ท.พ. ๘ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ๗ หัวข้อ และมีข้อย่อยอีก ๒๗ ข้อย่อย เมื่อพิจารณารายงานจากเอกสาร ล. ๑ ถึง ล. ๘ มาเทียบเคียงดูกับหัวข้อใน ท.พ. ๘ ปรากฏว่าไม่ตรงการรายงานเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นการรายงานตามแบบ ท.พ. ๘ เป็นครั้งแรก เพราะในรายงานดังกล่าวมิได้อ้างหรือการรายงานครั้งก่อนๆ ไว้ การรายงานต้องกระทำภายในเดือนมีนาคมของปีนั้น การรายงานเมื่อวันที่ล่วงหรือตามกำหนด ถือว่ามีได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕

การดำเนินการทางการเมืองในฐานะบุคคลหรือในฐานะพรรคการเมือง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่กฎหมายกำหนด เพราะต้องถ่วงกรองให้บุคคล หรือพรรคการเมืองได้คนหรือพรรคที่ดีเพื่อประชาชน

จากเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พรรคถิ่นไทย กรณีมีเหตุตามมาตรา ๓๕ แล้ว
จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคถิ่นไทยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายพันธ์ จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ